

מדוע אברהם הקריב את האיל?

פרשת וירא

הרב נתנאל אלישיב

איזו הרגשה טובה מציפה את האדם המצוי בשעה שמתברר שהוא פטור ממשימה לא אהובה! נושמים לרווחה, אומרים "ברוך שפטרנו" וממהרים לחזור לעיסוקים רצויים יותר. על כן, מפליא הדבר שאחרי שהמלאך אומר לאברהם אבינו "אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה" (בראשית כב יב), במקום לחגוג את הצלתו של בנו יחידו, אשר אהב, במקום להימלט במהירות האפשרית מן המקום שבו הקים את המזבח שעליו הוא עמד להקריב את יצחק לעולה, אברהם מתעכב – "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחד נאחז בסבך בקרניו, וילך אברהם ויקח את האיל, ויעלהו לעולה תחת בנו" (שם שם יג). וכי הקדוש ברוך הוא ביקש זאת מידי?

בבסיס התנהגותו של אברהם עומד עיקרון חשוב של היהדות – אף שהאידיאליים והערכים שלנו הם הליבה של עולמנו הרוחני, לעולם נשאף לבטאם במעשים ממשיים. במעשה העקידה אברהם אבינו טיפס למדרגה רוחנית נשגבת מאוד, והוא חש צורך לבטאה במעשה, כדי שהרושם שלה יישאר במלוא תוקפו.

על רקע זה ניתן להבין את דברי רש"י על כפל הלשון בדברי המלאך: "אל תשלח ידך את הנער ואל תעש לו מאומה":

"אל תשלח ידך – לשחוט. אמר לו: אם כן לחינם באתי לכאן! אעשה בו חבלה ואוציא ממנו מעט דם."

לכן היה צורך להדגיש לו שגם לא יעשה ליצחק מאומה.

כיצד ניתן להבין את מחשבתו הראשונה של אברהם? וכי לא ריחם על בנו, עד שחשב ליזום לפחות חבלה קטנה? אלא שאברהם ידע שבעולמנו הגשמי, המכונה בחסידות 'עולם העשיה', יש צורך לבטא עקרונות במעשים דווקא. הוא חיפש את הדרך לעשות זאת, אם לא באמצעות בנו, אזי באמצעות האיל הנאחז בסבך, אשר חז"ל אמרו עליו שהיה מוכן לכך מששת ימי בראשית (אבות הו).

אי הבנת עקרון זה הוא בדרך כלל מנבא נאמן להתמוטטות היהדות. הדוגמה המפורסמת והמתבקשת לכך היא הדת הנוצרית, אשר ויתרה על המצוות המעשיות, ותוך זמן קצר התנתקה גם מן המאור הפנימי של היהדות. הנצרות זלזלה במצוות המעשיות, וייחסה אותן, על פרטיהן ודקדוקיהן, לקוצר הבנה ולשטחיות מצד היהדות הפרושית. "היא חשבה" אומר עליה הרב קוק, "שהמעשים באו מתוך העוני, מתוך אי היכולת לעלות עליה רוחנית, אבל היא טעות יסודית ביחס לכללות האומה ושורש נשמתה" (אורות האמונה עמ' 126).

בבית מדרשנו אנו אמונים על דבריו של רבי יהושע בן קרחה, לפיהם האדם צריך לקבל על עצמו קודם כל עול מלכות שמיים, ורק לאחר מכן עול מצוות (ברכות פרק ב משנה ב). יסוד כל עבודת השם שלנו הוא בוודאי האמונה, השייכות הפנימית, האידיאליים והערכים, אבל כשם שאסור להזניח את העולם הפנימי, כך אין להסתפק בו. יש צורך לבטא עולם זה במעשים ממשיים, ועל כן זכינו לריבוי של מצוות, הלכות ומנהגים. כשם שלא די בגוף ללא נשמה, כך לא די בנשמה ללא גוף.

אל לנו לחפש פטורים והנחות בקיום המצוות. אדרבה, עלינו ללמוד הלכה ברצינות ולקיים את ההלכות שלמדנו בשמחה. כך נשריש בעצמנו ובילדינו את האיזון הנכון, האופייני לנו עוד מימי אברהם אבינו, בין הנשמה לבין הגוף.